

گزارش مراسم تجلیل از سرکار خانم دکتر نوش آفرین انصاری در حسینیه ارشاد

تهیه کننده: حمید سلیم گندمی
کارشناس ارشد کتابخانه ملی

کتابداری نوین در ایران ثمره تلاش بزرگانی است که با پشتوانه‌ای از اندوخته‌های علمی، همراه با عشقی فراوان به فرهنگ و تمدن کهن این مرز و بوم پایه‌ریزی شده است. انسانهای ارزشمند و آزاده‌ای که عظمت روحی آنها نشأت گرفته از تعالیم اخلاقی اسلام بوده است. گام برداشتن در این مسیر کاری است بس دشوار که تنها عده‌ای قلیل توانسته‌اند آن را ببینند.

خانم نوش آفرین انصاری، یکی از پویندگان این راه است که توانست در مقام یک معلم، حرمت شغل انبیاء را پاس بدارد. شاگردان او اقرار دارند که کلاسهای درسی او نه تنها مکانی برای بیان دانش کتابداری است بلکه فراتر از آن بیدار باش زیباترین عواطف انسانی نیز می‌باشد.^۱

محموری‌ترین موضوع درس او مرجع و خدمات مرجع می‌باشد که تجلی خدمت به دیگران در آن جلوه می‌کند، اولین تألیف ایشان با عنوان تأسیس کتابخانه‌ها در روستا و دومین نوشته او که ترجمه است با عنوان توسعه کتابخانه‌های عمومی بیانگر نگرش خاص او به کتابداری است که خدمت به دیگران رکن اساسی آن است.^۲

"کتاب برای همه" عنوانی است که خانم انصاری برای بیان خاطرات خود از کتابداری در آخرین روزهای قبل از بازنشستگی انتخاب

نموده است که نمودی از دیدگاه "خدمت و خدمات در دانش کتابداری" را ترسیم می‌نماید. اصل این خاطرات در ویژه‌نامه "کاپا"^۳ به طور مشروح چاپ گردیده است.

مراسم گرامیداشت و تجلیل از خدمات سرکار خانم انصاری در مورخه شنبه ۱۳۷۷/۲/۳۰ رأس ساعت ۱۶/۱۵ پس از اعلام برنامه با سخنرانی آقای دکتر عباس حری^۴ آغاز شد.

* آقای دکتر عباس حری ضمن خیرمقدم به حضار بیان داشتند "رشته کتابداری از جمله رشته‌هایی است که نگران جایگزین چهره‌های جدید نیست اما آنچه را نمی‌توان جایگزین نمود، ترکیبی است از سالها تلاش و پژوهش و انسان دوستی به عنوان یک معلم در کلاس درس و خارج از کلاس درس. درباره خانم انصاری چیزی ندارم بیان کنم چون معرّف از معرّف معروفتر است و من از خانم انصاری خواستم مطالبی درباره خود بنویسند، ایشان اولین جمله را چنین مرقوم نمود "واقعاً چه کرده‌ام این سی و پنج سال".

سخنران در ادامه سخنان خود ضمن معرفی اجمالی فعالیت‌ها و سوابق علمی خانم انصاری بیان داشت. اولین تألیف ایشان "تشکیل کتابخانه در روستا" و دومین که ترجمه است "توسعه

کتابخانه‌های عمومی" بیانگر نگرش جامعه‌گرایانه به کتابداری است و در تدریس دروس محور توجه به درس مرجع و خدمات مرجع نیز رگه‌هایی از توجه به جامعه و خدمت به جامعه قابل رؤیت است.

* سخنران دوم خانم پوری سلطانی^۵ بود که پیرامون فعالیت‌های حرفه‌ای خانم انصاری به ایراد سخن پرداخته و در ضمن آن بیان داشتند. دهه ۴۰ در تاریخ کتابداری ایران، دهه پربراری بود. در این دهه رشته کارشناسی ارشد کتابداری تأسیس شد، انجمن کتابداران، مرکز خدمات فنی کتابداری، مرکز مدارک علمی ایران در این دهه شکل گرفت، حادثه دیگر پیوستن کتابداری ارجمند و گرامی به گروه کتابداران ایران با مدرک کارشناس ارشد و تسلط به زبانهای انگلیسی، فرانسوی و روسی همراه با تجربه ارزشمند در کتابخانه عمومی دهلی بود.

تشکیل کلاسهای آموزش کتابداری در تهران و شهرستانها در مدت تصدی مسئولیت کمیته آموزش انجمن کتابداران توسط خانم انصاری در زمانی که کتابداری به عنوان یک علم مطرح نبود، ارائه چهره جذاب و بارز از کتابداری که غیرکتابدار را نیز مجذوب می‌کند، روابط صمیمانه با شاگردان، التیام بخشیدن به دردها و شریک شدن در شادیهای شاگردان از جمله

صفات بارز خانم انصاری است که سخنران در بیانات خود به آنها اشاره نمود.

- در ادامه مراسم، اطلاعیه کمیته اطلاع‌رسانی نمایشگاه بین‌المللی کتاب درخصوص برگزاری مراسم گرامیداشت خانم انصاری در مورخه شنبه ۱۳۷۷/۳/۲ در سالن شماره ۲ نمایشگاه توسط مجری اعلام برنامه قرائت شد.

* پس از آن آقای بهاء‌الدین خرمشاهی به ایراد سخن پرداخت، وی در آغاز سخنان خود بیان نمود "خانم انصاری همانند خانم پوری سنطانی بازنشسته ناپذیر هستند و اگر ما بیست نفر همچون ایشان می‌داشتیم سرنوشت تاریخمان فرق می‌کرد." و در ادامه افزود "بیست و شش سال پیش با سرخوردگی از رشته ادبیات به کتابداری رفتم و برای اولین بار واژه مرجع را از خانم انصاری شنیدم.

آقای خرمشاهی، معلمان را به دو دسته تقسیم نمود؛ ۱- معلمانی که علامه هستند. ۲- معلمانی که شخصیتی نافذ و زندگی‌ساز دارند. و با بیان خاطراتی از زندگی خانم انصاری، ایشان را دارای شخصیتی نافذ و زندگی‌ساز و خستگی‌ناپذیر از کار و فعالیت دانست.

* در ادامه برنامه، خانم شکوه امیری به نمایندگی از طرف انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی ایران مطالب کوتاهی بیان نمود و تأکید داشت علیرغم این که افتخار شاگردی خانم انصاری را نداشته است اما عشق و ایثار را در کلاسهای ایشان زیاد شنیده است.

وی در پایان مطالب خود به انتشار ویژه‌نامه کاپا - خبرنگار انجمن علمی کتابداری و

اطلاع‌رسانی پزشکی ایران - "به پاس گرامیداشت استاد نوش‌آفرین انصاری" اشاره نمود.^۶

* آقای عازم سخنران بعدی بود که سخنان خود را با عنوان «خانم انصاری به عنوان یک معلم» ارائه نمود. وی ضمن تشکر از مسئولین برگزاری مراسم علی‌الخصوص آقای دکتر میناچی از حضور اساتید و دانشجویان در جلسه تشکر نمود. و بیان داشت نام افراد کم و بیش برضمر افراد دلالت می‌کند، نوش در لغت در معانی عسل، شهد، شیرینی، نقل گوارا، مطبوع، لذیذ، زندگی‌بخش، انعام، نیکو بودن و نیکویی کردن آمده است و آفرین در معانی؛ شادزی، شادباش، دست خوش، مرحبا، به‌به ذکر شده است. و مصادیق نام "نوش‌آفرین" را در این معانی ردیابی نمود.

وی با اشاره به این مطلب که هر ملت چراغی دارد که نور آن همه جا را روشن می‌کند و آن چراغ، معلم است، به بیان سه خصوصیت ویژه خانم انصاری به شرح زیر پرداخت؛

۱- شخصیت علمی و فرهنگی در معرفت و دانایی ایشان تبلور می‌یابد و معلمی نوگرا و روزآمد است. معلمها سه دسته هستند؛ الف - خوبند ولی علم آنها در درجه خوبی آنها نیست.

ب - عالم خوبی هستند ولی معلمی خوب نیستند. ج - هم معلم خوب هستند و هم عالم خوب. و خانم انصاری از دسته اخیر است.

۲- آموزش و کلاس داری؛ وی از جمله معلمین است که تعلیمات آنها یک عمر به کار می‌آید. صلابت و ملابت را با هم دارد.

۳- اخلاق معلمی؛ تا آخرین لحظه تدریس، دانشجو هم می‌باشد.

- در ادامه مراسم، فاکس ارسالی از طرف گروه کتابداری دانشگاه فردوسی مشهد در تقدیر و تشکر از زحمات خانم انصاری، توسط مجری اعلام برنامه قرائت شد.

* سخنران دیگر آقای محمدحسن رجبی^۸ سخنان خود را با عنوان "یادی از کلاسهای درس" با این عبارت آغاز نمود "از سال ۱۳۵۴ از کلاس درس خانم انصاری بهره‌مند شدم" وی در ادامه سخنان خود پنج ویژگی خانم انصاری را به شرح زیر تشریح و تبیین نمود؛

۱- رعایت اخلاق حرفه‌ای.

۲- عشق و علاقه به آموزش و ایجاد رابطه عاطفه با شاگردان.

۳- اظهار عشق و علاقه به فرهنگ شرقی به ویژه فرهنگ هند؛ چرا که معتقد بود فرهنگ ایرانی و فرهنگ هندی وجوه مشترک دارد و شبه قاره هند منجاً هزاران دانشمند ایرانی بوده است.

۴- کوشش برای شناسایی فرهنگ ایرانی و اسلامی و بازگشت به فرهنگ ایرانی و اسلامی.

۵- اظهار علاقه‌مندی به فرهنگ شرقی و دانشمندان اسلامی، وی نخستین کسی بود که رانگانان را به ایران و جامعه کتابدار ایرانی معرفی نمود.^۹

آقای رجبی ضمن اشاره به نوشته‌های منتشر شده درباره زن که بیانگر قدر و منزلت زن در فرهنگ ایرانی و اسلامی است، خانم انصاری را حلقه‌ای از حلقه‌ها و نمونه‌ای از صدها نمونه زن عالم و دانشمندی به شمار آورد که در عصر خود منشأ امور بزرگ بوده است.

- پس از سخنرانی آقای محمدحسن رجبی، سرکار خانم موسوی مجری اعلام برنامه به

عنوان یک دانشجو و از زبان دانشجویی، به ایراد متنی ادبی و احساسی پرداخت و خاطرات خود را از اولین روز آشنایی با کلاس درس خانم انصاری به عنوان میبگ گفتار اصلی و قاعده مثلث مدرسان دوره تحصیل خود بیان نمود. (بنا به گفته نامبرده تربولوژی گروه کتابداری دانشگاه تهران!!).

- از ساعت ۱۷/۳۰ تا ۱۸/۱۵ پذیرایی و استراحت بود، هر چند وضعیت پذیرایی به طور کلی، مطلوب و در شأن این گردهمایی نبود ولی فرصت ۴۵ دقیقه‌ای مناسبی را برای دید و بازدیدهای اساتید و دانشجویان فراهم آورد.

بخش دوم مراسم با قرائت شعری توسط مجری اعلام برنامه در ساعت ۱۸/۱۵ شروع شد. و مجری اعلام برنامه، اعلام نمود که در ادامه خانم میرهادی در موضوع چهره بین‌المللی خانم انصاری سخنرانی خواهد داشت.

* خانم میرهادی بیان داشت "به هیچ وجه درباره چهره بین‌المللی خانم انصاری نمی‌خواهم سخن بگویم و در این چند روزه خیلی فکر کرده‌ام که چه بگویم که درست گفته باشم.

وی در ادامه سخنان خود با عنایت به سخن بایزید بسطامی سه خصلت سخاوت، تواضع و شفقت را در مورد خانم انصاری توضیح داد و به مسئولیت‌های خانم انصاری در قبال جامعه علمی‌الخصوص معلولان و جانبازان اشاره کرد.

- در ادامه برنامه خانم مریم کریمی کتابدار کتابخانه حسینیه ارشاد شعری در وصف معلم، سروده پروین دولت‌آبادی را قرائت نمود.

* سخنران بعد سرکار خانم قزل ایباغ مدرس ادبیات کودکان و نوجوانان بود که با

عنوان فعالیت‌های اجتماعی خانم انصاری به ایراد سخن پرداخت.

وی نکته اصلی و صفت بارز خانم انصاری را "کشاندن کتابخانه به جامعه" بیان کرد و افزود در مدت ۲۵ سال شاهد تحقق یک فکر و ایده بودم و آن تحقق "کتاب برای همه" بود. کانون اصلاح و تربیت شهر تهران با کتابخانه ۶۰۰۰ جلدی ثمره آمد و رفت‌های خانم انصاری است، اردوگاه‌های پناهندگان افغانی و عراقی ناظر بر شکل‌گیری کتابخانه‌های ۳۰۰ جلدی بوده و هستند، دانشجویان نایب‌نای دانشگاه تهران، تدارک کتابخانه‌های بیمارستانی و سایر مراکز جامعه نظاره‌گر تحقق این فکر "کتاب برای همه" می‌باشند.

خانم قزل ایباغ علت موفقیت خانم انصاری را در ۳ محور زیر ترسیم نمود:

- ۱- نیک اندیشی و خبررساندن برای همه.
- ۲- اعتقاد به توانمندی همه شاگردان.
- ۳- استاد اهلی کردن آدم‌ها؛ در حلقه دوستی ایشان کسی که نباید کنار نمی‌کشد.

نامبرده ضمن اشاره به اینکه هیچ استادی بازنشسته نمی‌شود به طرح بامداد آذرتنگ توسط خانم انصاری اشاره نمود.

* حجت الاسلام آقای گوگانی، روحانی و مدرس حوزه و دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران با عنایت به فضای گردهمایی، مواردی را درباره رعایت مکان حسینیه ارشاد متذکر شد و بیان نمود شخصیت‌هایی چون شهید مطهری، مرحوم شریعتی خود را بدون قید و شرط خادم حسینیه ارشاد می‌شمردند. و آنچه را بزرگان با حسن نیت

تأسیس نموده‌اند شما حفظ نمایید. در ادامه با اشاره به وجه علمی سرکار خانم انصاری بیان نمود قرآن تنها کتابی است که لازمت فیه (هیچ شکی در آن نیست) و از دانشجویان کتابداری خواست که کتابشناسی قرآن و علوم قرآنی* را جمع‌آوری و تدوین نمایند.

- در ادامه برنامه فاکس ارسالی از مرکز پژوهش‌های آموزشی پیش از دبستان در تقدیر و تشکر از خدمات خانم انصاری قرائت شد.

* خانم عماد خراسانی عضو شورای کتاب کودک سخنران بعدی بود که به نقش مؤثر خانم انصاری در محدوده فعالیت‌های شورای کتاب کودک پرداخت، وی موارد زیر را بررسی و توضیح داد:

۱- ارتباط شورا با افراد مختلف را خانم انصاری انسجام بخشید.

۲- از آنجایی که شورا هزینه تبلیغاتی نمی‌کند و رسانه‌ها برای پرکردن و ضبط برنامه، خود مراجعه می‌نمایند، ساماندهی و هماهنگی ضبط برنامه‌ها به عهده خانم انصاری بود.

۳- تبلور بخشیدن به مفاهیم انسانی اجتماعی در قالب کلی علم و دانش و معرفت از بارزترین شکل‌های بیرونی نقش شورای کتاب کودک است که جان گرفتن این نقش با زحمات خانم انصاری بود.

۴- ترویج مشارکت همگانی در قالب گروه‌های بررسی، تدوین و تألیف و ارتباط با تک‌تک اعضا و همکاران شورا.

۵- ایجاد کارگاه آموزش کتابداری.

۶- مدیریت شورا.

- پس از آن با توجه به ضیق وقت مجری

اعلام برنامه از سخنرانان درخواست نمود به حداقل زمان ممکن اکتفا کنند.

* **آقای فرخ امیر فریار** مطالب کوتاه خود را با عنوان مروری بر آثار خانم انصاری به شرح زیر بیان داشت:

۱- با مراجعه به آثار خانم انصاری در می‌یابیم که ایشان در زمره پژوهشگرانی است که درگیر زمان و زمانه خودشان می‌باشند و مسایل مطرح شده در جامعه را در لابلای نوشته‌های خود جای می‌دهند حتی ترجمه تاریخ مدخل شرف نیز بیانگر دل مشغولی مترجم نسبت به جریانات خاص آن زمان است.

۲- مسئله کتاب برای همه و برای اجتماع به وضوح در آثار ایشان مشهود است.

۳- ارتباط با فرهنگ ایرانی در نوشته‌های خانم انصاری متبلور است.

۴- در نوشتن، روان و راحت می‌نویسد و برای مخاطبان قابل فهم است.

پس از سخنان آقای فرخ امیر فریار، نامه دانشجویان رشته کتابداری دانشگاه الزهراء (س) در تقدیر و تشکر از خدمات خانم انصاری قرائت شد.

* **آقای مرادی کرمانی** ضمن ارائه متنی ادبی درباره شیرینی یا تلخی روز بازنشستگی اشاره‌ای به خاطرات دوران ۱۸ ساله آشنایی با خانم انصاری داشت.

- در ادامه برنامه، نامه دانشجویان دوره کارشناسی ارشد نسخ خطی دانشگاه تهران در تقدیر و سپاس از خانم انصاری به جهت تلاش برای راه‌اندازی این دوره قرائت شد.

* **خانم رضایی** سخنران بعدی در مطالب

خود اشاره داشت که "خانم انصاری استاد من در کلاس زندگی بوده است، کلاس او جامعه‌ای تمام و کمال بود و در فرهنگ او خستگی از کار و تلاش معنا ندارد.

- در ادامه، گروه نایب‌تایان به دلیل ضیق وقت از ارائه سخنرانی صرف‌نظر نموده و پیام تشکر خود را به صورت شفاهی به مجری برنامه اعلام نمودند که به سمع حضار رسید.

- نامه دانشجویان رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران و نامه دانشجویان کارشناسی ارشد رشته کتابداری دانشگاه تهران در تقدیر و تشکر از خدمات ارزنده خانم انصاری قرائت شد.

- دکلمه متن ادبی در تقدیر از خانم انصاری توسط خانم رؤیا مکتبی به نمایندگی از طرف دانشجویان کتابداری مقطع کارشناسی ورودی مهر ۱۳۷۴ قرائت شد.

- در ادامه برنامه **آقای شکراللهی** کارشناس ارشد کتابداری ضمن بیان مقدماتی کوتاه، دوبیتی و پس از آن چهارپاره‌ای را که در همین مجلس سروده شده بود، در وصف خانم انصاری قرائت نمود.

در پایان و قبل از اهداء لوح‌های تقدیر، خانم موسوی مجری اعلام برنامه، شعری را که توسط خانم تفرشی سروده شده بود، قرائت نمود.

- برای اهداء لوح‌های تقدیر و سپاس آقای دکتر عباس حری ضمن بیان مقدماتی، خانم میرهادی را برای تقدیم لوح گروه کتابداری به جایگاه دعوت نمود.

پس از تقدیم لوح تقدیر گروه کتابداری و

اطلاع‌رسانی دانشگاه تهران و لوح تقدیر شورای کتاب کودک، تمام لوح‌ها و تقدیرنامه‌ها و شاخه‌های گل که از طرف دوستان و همکاران خانم انصاری هدیه شده بود به صورت سمبلیک به خانم انصاری اهداء شد.

متن لوح گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تهران که توسط آقای عباس حری قرائت شد: "بنام خدا به همکار گرامی سرکار خانم نوش‌آفرین انصاری که پیوسته انسان را پاس داشته و کتاب را و پیوند کتاب و انسان را."

متن لوح تقدیر شورای کتاب کودک نیز به شرح زیر توسط خانم میرهادی قرائت شد.

"به پاس ایثار خورشیدگونه مهرآفرین، نوش‌آفرین انصاری."

در ادامه متن کوتاهی از طرف عباس و سروش (فرزندان خانم انصاری) توسط آقای عباس حری قرائت شد.

پس از آن آقای عباس حری، از خانم انصاری برای ایراد سخنرانی دعوت بعمل آورد. و خانم انصاری پس از پاسخگویی به ابراز احساسات حاضرین مطالبی به شرح زیر بیان نمود:

از همه دوستان و همکاران تشکر می‌کنم، توفیقاتی که در کارها حاصل شده است مربوط به کار جمعی است. در بیشتر سخنها و مطالب، خودم را نمی‌دیدم و با دقت گوش می‌کردم بدون توجه به مخاطب.

کتاب وقتی توزیع می‌شود از مالکیت مؤلف خارج می‌شود و هر طور بخواهند با آن برخورد می‌کنند، مثل من در اینجا همینطور بود.

- مجموعه‌ای از عوامل باعث می‌شوند تا آدمی چیزی که باید بشود، می‌شود، در مورد اینجانب، خانواده‌ام و بیش از همه مادرم که ارتباط بیشتری با او داشتم سوی ارتباط مادر و فرزند. ایشان تعلق خاطر عجیبی به ساختن مدرسه داشت در زمانی که من تعلق خاطر به فرهنگنامه داشتم، و محبت‌های او به فرهنگنامه بیشتر از عنایت او به مدرسه بوده زیرا سؤالات او در رابطه با مشکلات کتابخانه مدرسه، مخازن بسته شده، تعطیلی کتابخانه‌ها... محرکی بود برای بررسی عوامل همسر که در تمام کارها حامی من بود. و امکانات را مهیا نموده، از فرزندانم حمایت گرفتم و حتی از نوّه سه ساله‌ام که لذت خواندن و بودن با کتابهای کودکان را برایم زنده می‌کرد. دوستان، همکاران و از همه کتابداران حمایت می‌گرفتم...

- به بهانه مراسم بازنشستگی شادی با هم بودن را تداعی نمودیم و امیدوارم هر سال دور هم جمع بشویم و به بهانه‌ای به ذکر مشکلات و مسایل بپردازیم.

- از تجربه‌های تنها نگران هستم، تجربه‌های تنها خیلی موقعیت شکننده‌ای پیدا می‌کنند.

- امروز خوشحال هستم چون همه را دیدم. بازنشستگی صحنه‌ای از تئاتر نیست که پرده را بکشند و همه چیز تمام بشود. اما برای آینده اگر چه با شورا عجین هستم و با آن بزرگ شدم و چیزهای زیادی آموختم. بیشتر در این فکر هستم که به دنبال گسترش کتابخانه‌های کودکان و نوجوانان و تأسیس انجمن برای تشکّل حرفه‌ای باشم.

باید از یک نفر نام ببرم، خانم انوار که از قدیمی‌ترین همکاران بنده می‌باشد کار را با هم از مسجد دانشگاه شروع کردیم، هدف او خدمت و خدمتگزاری به جامعه است.

از گروه کتابداری، از شورا، از همه، از همه هدایا از همه گل‌ها و لوح‌ها، متشکرم.

هر کسی گل آورده دوست دارد، من آن را به خانه ببرم و بر روی چشمانم بگذارم، ولی اجازه بدهید این گل‌ها را به همه شماها تقدیم کنم و هر کسی از اینجا خارج می‌شود با خاطره یک گل بیرون رود.

این جلسه در ساعت ۲۰/۱۵ به پایان رسید.

در حاشیه برگزاری مراسم تجلیل از سرکار خانم انصاری.

به عنوان حاشیه مراسم چند نکته را متذکر می‌شوم؛

۱- برای ارائه این گزارش سعی شده تمام مطالب و برنامه‌ها به صورت مختصر و مفید اشاره شود.

۲- هر چند بیان احساسات در شأن و قدر معلم مطلوب و گاه مفید است اما به نظر می‌رسد، این مراسم بیش از حد معمول طولانی و در برخی سخنرانها مایه‌های ادبی و احساسی زیادی به چشم می‌خورد.

۳- با توجه به سخنان خانم انصاری در پایان مراسم، چه خوب می‌بود در این گردهمایی‌ها که با این کثرت کمتر به وجود می‌آید، مسایل و مشکلات اساسی طرح می‌شد و هر کس به فراخور بضاعت علمی خویش ارائه طریق برای

حل مسئله می‌نمود. به عنوان نمونه در همین مراسم، جای آن داشت به بهانه تخصص و علاقه اصلی خانم انصاری به مرجع، مسئله مرجع و خدمات مرجع نیز از زوایای مختلف بررسی می‌شد.

یادداشتها

- ۱- ویژه‌نامه کاپا، خبرنامه انجمن علمی کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی ایران به پاس گرامیداشت خدمات استاد نوش‌آفرین انصاری، ص ۱ اردیبهشت ۱۳۷۷.
- ۲- فرازی از سخنرانی دکتر عباس حری در مراسم تجلیل از خانم انصاری.
- ۳- رک. کاپا اردیبهشت ۱۳۷۷.
- ۴- مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه تهران.
- ۵- مدیرکل مرکز خدمات فنی کتابداری کتابخانه ملی ایران.
- ۶- ویژه‌نامه کاپا در مراسم مذکور در بین حاضرین توزیع شد.
- ۷- مدیر کتابخانه عمومی حسینیه ارشاد.
- ۸- عضو هیأت علمی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- ۹- انصاری، نوش‌آفرین / چرا ما رانگانانان نداریم؟ در مجموعه مقالات کتاب و کتابداری تهران: نوس، ۱۳۵۴، صص ۶۳-۷۴.
- ۱۰- کتابشناسی قرآن و علوم قرآنی توسط خانم صدیقه سلطانی‌فر و مریم کلیم سبحا در ۱۶۹۹ عنوان گردآوری و به سال ۱۳۷۰ توسط مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی منتشر گردید.